

Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Prawo Międzynarodowe wobec wyzwań społecznych”

Ewa Milczarek

Doktor nauk prawnych, Adiunkt na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego,
ORCID: 0000-0003-0726-0959; e-mail: ewa.milczarek@usz.edu.pl

W dniach 25–26 listopada 2021 r. w Warszawie odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa Grupy Polskiej International Law Association (ILA) poświęcona współczesnym wyzwaniom społecznym w kontekście prawa międzynarodowego. Partnerami wydarzenia było Stowarzyszenie Amicus Facultatis Iuris Stetinensis oraz C.H. Beck. Na konferencję zebraли się przedstawiciele różnych ośrodków akademickich w Polsce, również niezrzeszonych w organizacji.

Uroczystego otwarcia konferencji dokonał prof. dr hab. Jerzy Menkes – przewodniczący Grupy Polskiej ILA. Zauważył, że pandemia w ostatnim czasie spowodowała ograniczenie możliwości realizacji spotkań stacjonarnych Grupy, dlatego wyraził zadowolenie, że mimo trudności udało się doprowadzić do realizacji konferencji. Zapowiedział również otwarcie konkursu na prace monograficzne z zakresu prawa międzynarodowego realizowanego przez ILA. Tematyka konferencji pozwoliła prelegentom na zaprezentowanie szerokiego spektrum problematyki społecznych wyzwań dla prawa międzynarodowego, ze szczególnym uwzględnieniem praw człowieka, ochrony środowiska, zdrowia, działalności organizacji międzynarodowych na rzecz osób szczególnie wrażliwych czy problemów społecznych, z którymi borykają się państwa jako podstawowe podmioty prawa międzynarodowego. Ze względu na utrzymujące się zagrożenie wynikające z pandemii COVID-19 obrady plenarne przebiegały hybrydowo, umożliwiając zainteresowanym słuchaczom zapoznanie się z przedstawianymi na konferencji wystąpieniami on-line w czasie rzeczywistym.

Konferencja podzielona została na pięć paneli skupionych wokół wspólnej tematyki wystąpień. Ze względu na wzrost zachorowań część uczestników nie mogła wziąć udziału w konferencji, dlatego doszło do zmian w zaplanowanym porządku obrad. Moderatorem pierwszego panelu został dr hab. prof. US Wojciech Staszewski, pełniący również obowiązki sekretarza generalnego Grupy Polskiej ILA. Panel ten koncentrował się na problematyce migracji. Merytoryczną część konferencji otworzyło wystąpienie dr hab. prof. US Anny Kosińskiej poświęcone prawu do sprzeciwu sumienia w kontekście odmowy służby wojskowej na bazie wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 19 listopada 2020 r., C-238/19, EZ przeciwko Bundesrepublik Deutschland. Rozważania o współczesnych konfliktach zbrojnych kontynuowała dr Aleksandra Gliszczyńska-Grabias (INP PAN) w swoim wystąpieniu pt. „Kogo i dlaczego chronić w sposób szczególny? Grupy wrażliwe w orzecznictwie Komitetu Praw Człowieka ONZ”, w trakcie którego przedstawiła nowe standardy uznawania poszczególnych grup za grupy wrażliwe, m.in. na podstawie statusu społeczno-ekonomicznego. Doktor Grażyna Baranowska (INP PAN) przedstawiła referat poświęcony tematyce zaginionych migrantów i obowiązków nakładanych na państwa przez prawo międzynarodowe, zaś dr Łukasz Dawid Dąbrowski (SGH) analizował prawo do pracy wolnej od nękania i poniżania. W swoim wystąpieniu wskazywał na międzynarodowe i krajowe uregulowania dotyczące mobbingu, zwracając uwagę na problematykę występowania zjawisk niepożądanych na uczelniach wyższych, czym wzbudził duże zainteresowanie zgromadzonych słuchaczy. Panel zamknął komunikat mgr Karoliny Słotwińskiej (US) poświęcony przyszłości ochrony praw człowieka w dobie rozwoju sztucznej inteligencji.

Drugi z paneli koncentrował się na tematyce praw kobiet. Otworzyło go wystąpienie dr hab. prof. UW Dobrochny Bach-Goleckiej (UW) poświęcone prawu kobiet we współczesnym prawie międzynarodowym, które stanowiło również teoretyczny wstęp do dalszych rozważań. Doktor Magdalena Półtorak (UŚ) przedstawiła najważniejsze aspekty działalności GREVIO w zakresie przemocy wobec kobiet na bazie raportów z Danii, Portugalii i Albanii, dr hab. Aleksandra Szczerba (AJP) skupiła się natomiast na sprawie wykonania przez Polskę Konwencji stambulskiej. Doktor Urszula Torbus (UŚ) przeanalizowała zagadnienie przeciwdziałania przemocy i molestowaniu w miejscu pracy w świetle prawa międzynarodowego. Panel zamknął komunikat mgr Sylwii Leszczuk (UwB) o definiowaniu płci wobec zasady równości w prawie i praktyce międzynarodowej.

Panel trzeci poświęcony był tematyce COVID-19. Pandemia w zasadniczy sposób wpłynęła na społeczeństwo oraz prawo, w tym prawo międzynarodowe. Tematyce tej poświęcony był pierwszy z referatów dr Elżbiety Mikos-Skuzy (UW), która analizowała jej wpływ na stosowanie międzynarodowego prawa humanitarne.

Doktor hab. prof. UO Joanna Ryszka (UO) wskazała na działalność organizacji międzynarodowych w obliczu tego wyzwania, analizując ochronę praw społecznych w czasie pandemii COVID-19 z perspektywy Rady Europy. Doktor Marta Pietras-Eichberger (WSPiA Wyższa Szkoła Rzeszowska) przedstawiła różne podejścia do ograniczeń praw człowieka w czasie pandemii COVID-19 w Polsce i Rosji. Panel zakończyły: wystąpienie dr hab. Magdaleny Słok-Wódkowskiej (UW), odbiegające od tematyki, tj. poświęcone gospodarce cyfrowej jako wyzwaniu dla współczesnego międzynarodowego prawa gospodarczego oraz komunikat mgr Joanny Grygiel (INP PAN) o funkcjonowaniu krajowych mechanizmów prewencji tortur podczas pandemii COVID-19.

W kolejnym dniu konferencji planowane panele IV i V uległy połączeniu ze względu na nieobecność panelistów związaną z aktualną sytuacją epidemiologiczną. Panel otworzył prof. dr hab. Jerzy Menkes (SGH) z referatem „Jak skończyć wojnę i nie ustanowić pokoju – wypisy z prawa traktatów”. Następnie dr Katarzyna Sękowska-Kozłowska (INP PAN) przedstawiła referat poświęcony zakazowi aborcji ze względów embriopatologicznych na tle Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Analiza ta odnosiła się zarówno do problematyki międzynarodowej, jak i ostatnich zmian w prawie polskim. Doktor Bartosz Ziemblicki (UE we Wrocławiu) przedstawił zagadnienie odpowiedzialności grupy czy pojedynczych spółek w kontekście problemu zasłony korporacyjnej na gruncie prawa międzynarodowego, Unii Europejskiej i polskiego, wskazując na odstępstwa od tej zasady. Doktor hab. Tomasz Srogosz (Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego) przedstawił historyczne i prawne aspekty globalnego zarządzania bezpieczeństwem żywności, analizując problem certyfikacji żywności. Konferencję, jak również panel zakończyła seria komunikatów: mgr. Macieja Oksztulskiego (UwB) dotyczący promowania równości szans osób ze spektrum autyzmu poprzez aktywne zatrudnienie; mgr. Karoliny Pruchniewicz poświęcony roli Big Tech w sektorze rolno-spożywczym; mgr. Piotra Zielonki (US) o zadośćuczynieniu za uszczerbek na zdrowiu w sprawach o charakterze transgranicznym oraz mgr Agaty Winkiel-Skóry (INP PAN) poświęcony możliwościom pozbawienia obywatelstwa ze względu na przynależność do Państwa Islamskiego.

W podsumowaniu konferencji prof. Menkes podziękował za aktywne uczestnictwo w wydarzeniu w tym trudnym okresie oraz zapowiedział, że problematyka objęta wygłoszonymi referatami, zmodyfikowana przeprowadzoną dyskusją, zostanie opublikowana w formie monografii. Najmocniejszą stroną konferencji była różnorodność poruszanej problematyki i wielość reprezentowanych perspektyw. W szerokim ujęciu wskazano na złożone zależności dynamiki wpływu prawa międzynarodowego na aktualne wydarzenia polityczne i społeczne.

